

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

ÎMI CUNOSC DREPTURILE?

CE POT FACE?

Asistență juridică gratuită

Grup vulnerabil

Discriminare

Dizabilitate

Violența domestică

Asistență medicală

Asistență socială

Drepturi copii

Muncă

Act identitate

Acte familie

1909

Consiliul Superior
al Magistraturii

www.poca.ro

Proiectul „TAEJ - *Transparență, accesibilitate și educație juridică prin îmbunătățirea comunicării publice la nivelul sistemului judiciar*”, cod SIPOCA 454/cod MySMS 118765 este cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020.

NUME BENEFICIAR:

Proiectul este implementat de Consiliul Superior al Magistraturii (lider), în parteneriat cu Școala Națională de Grefieri, Inspekția Judiciară, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Institutul Național al Magistraturii și Ministerul Justiției.

OBIECTIVUL GENERAL:

Îmbunătățirea și abordarea unitară a comunicării publice la nivelul sistemului judiciar în vederea consolidării imaginii acestuia, asigurarea unei transparențe sporite în interiorul și exteriorul sistemului, precum și îmbunătățirea accesului la justiție prin creșterea gradului de informare, conștientizarea drepturilor cetățenilor și dezvoltarea culturii juridice.

REZULTATE AȘTEPTATE:

Proiectul își propune să atingă următoarele rezultate:

1. Comunicarea publică îmbunătățită și abordată unitar la nivelul sistemului judiciar;
2. Grad ridicat de acces la justiție prin facilitarea accesului la informații privind sistemul judiciar și serviciile furnizate cetățenilor;
3. Nivel ridicat de informare, conștientizare a drepturilor și a gradului de educație juridică a publicului.

VALOAREA TOTALĂ A PROIECTULUI:

Valoarea totală a proiectului care face obiectul contractului de finanțare este de 29.667.068 lei, din care 24.915.549,67 lei (83,98%) reprezintă finanțare nerambursabilă din Fondul Social European, iar 4.751.518,33 lei reprezintă cofinanțarea beneficiarului și a partenerilor.

DATĂ ÎNCEPERE ȘI DATĂ FINALIZARE PROIECT:

Perioada de implementare a proiectului a început la data de 5.09.2018, pentru 36 de luni.

Website: www.sipoca454.csm1909.ro

ASISTENȚĂ JURIDICĂ CE POT FACE?

BROȘURA 1 | 2019 | ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

CE ESTE ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ?

Asistența juridică gratuită înseamnă că statul asigură un avocat și/sau costurile legate de procedurile judiciare, pentru a vă asigura dreptul la un proces echitabil și acces egal la justiție.

Cine poate solicita asistență juridică gratuită? Orice persoană fizică ce nu poate plăti costurile pentru procedurile judiciare.

În ce fel de procese se acordă asistență juridică gratuită? Asistența juridică se aplică tuturor proceselor civile, comerciale, administrative, de muncă, de asigurări sociale etc.

Cum pot beneficia de asistență juridică gratuită? Se depune o cerere însoțită de documente privind veniturile per membru de familie.

Asistența juridică gratuită se acordă independent de venituri, în situații speciale ce au legătură cu statutul de minor, de dizabilitate sau alte situații similare pentru apărarea drepturilor.

Valoarea ajutorului public judiciar acordat în situațiile de mai sus nu poate depăși, în cursul unei perioade de un an, suma maximă echivalentă cu 10 salarii minime brute pe țară la nivelul anului în care a fost formulată cererea de acordare.

CE POT FACE?

Poți cere instanței de judecată să ți se ofere un avocat care este plătit de Stat pentru un proces sau poți cere Baroului să ți se ofere un avocat gratuit pentru alte probleme juridice.

CUM PROCEDEZ?

Instanța de judecată aprobă cererea pentru un avocat gratuit însă poate stabili și plata pentru expert, traducător, interpret, eșalonarea sau scutirea de taxe judiciare.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Asistența juridică gratuită se acordă în funcție de veniturile nete lunare per membru de familie. Astfel, sunt anumite praguri de venituri stabilite de lege.

CE POT FACE?

Dacă venitul mediu net lunar pe membru familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, este sub 300 lei se cere asistența juridică acoperită 100% de către stat.

Dacă venitul mediu net lunar pe membru familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, este sub 600 lei se cere asistența juridică acoperită de către stat în proporție de 50%. Dacă nu vă regăsiți în niciuna din aceste situații, se acordă asistență juridică dacă costul procesului vă limitează efectiv accesul la justiție.

În cauzele penale se acordă asistență juridică gratuită dacă inculpatul sau suspectul este minor, într-un centru de detenție, s-a dispus măsura internării medicale, în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea sau în cursul procedurii în cameră preliminară și în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

VICTIMELE INFRAȚIUNILOR

❖ Victimele infracțiunilor de tentativă de omor, tentativă de omor calificat și vătămare corporală.

❖ Victimele infracțiunilor de viol, agresiune sexuală, act sexual cu minor, coruperea sexuală a minorilor.

❖ Victimele altor infracțiuni, dacă venitul lunar este egal cu salariul de bază minim pe țară.

❖ Victimele violenței domestice, traficului de ființe umane.

Victimele infracțiunilor beneficiază de asistență juridică gratuită. Legea nr. 211/2004 cu modificări și completări în 2018 se referă la măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor și asistență gratuită.

Asistența juridică gratuită se acordă la cerere pentru mai multe categorii de victime ale infracțiunilor, enumerate în partea stângă.

Asistența juridică gratuită se acordă dacă victima a făcut plângere la poliție sau procuror. Cererea pentru acordarea asistenței juridice gratuite se depune la tribunalul în a cărui circumscripție domiciliază victima.

Asistența juridică gratuită se acordă fiecărei victime pe tot parcursul procesului, în limita unei sume echivalente cu 2 salarii minime brute pe țară.

CUM PROCEDEZ?

În cazul unei acțiuni ce urmează să fie soluționată în justiție, **se depune o cerere scrisă, împreună cu actele doveditoare** legate de venit, la instanța de judecată.

© Photo: Greensburg greensburgdailynews.com

În cazul unor probleme juridice care nu se soluționează în justiție, **se depune o cerere scrisă, împreună cu actele doveditoare legate de venit**, la Baroul

Venitul mediu net per membru de familie se calculează pe baza salariilor, beneficiilor, onorariilor, chiriilor, a profitului din activități comerciale, activități independente, sumele folosite pentru plata cu chirie, costuri de subzinență etc.

Modelul de cerere pentru asistență juridică gratuită este disponibil pe Portalul Instanțelor de Judecată, Secțiunea Ghiduri și documente.

<http://portal.just.ro/108/SiteAssets/SitePages/bine/Formular%20-%20Cerere%20-%20asisten%C5%A3%C4%83%20judiciar%C4%83%20gratuit%C4%83.doc>

PROCEDURA DE ACORDARE

❖ Instanța de judecată examinează cererea, poate cere explicații sau dovezi ori informații din partea autorităților locale, dacă este cazul, și decide dacă aprobă cererea. Instanța poate aproba plata pentru un avocat, expert, executor etc., scutire de taxe, după caz.

❖ Baroul, prin Departamentul de Asistență Juridică, va analiza cererea și documentele doveditoare și va decide în consecință. Dacă se aprobă, Decanul Baroului va numi un avocat care să ofere asistență extrajudiciară.

CARE SUNT COSTURILE ACOPERITE DE STAT?

Avocat gratuit: consiliere, reprezentare, apărare în fața organelor judiciare.

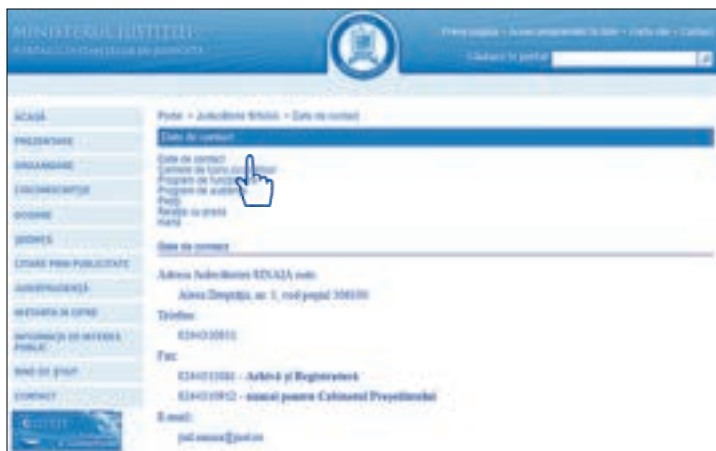
Costuri: plata pentru expert, traducător, interpret, executor judecătoresc.

Taxe judiciare: scutire de la plata taxelor judiciare, taxe micșorate, plata în rate a taxelor judiciare.

După ce dai click la instanța care te interesează dai click la Contact, se afișează pagina și apeși Date de contact.

Aici apare adresa, telefon, fax, e-mail precum și alte informații (program de lucru, registratura etc.) Vezi imaginea!

DATE DE CONTACT BAROURI DE AVOCAȚI

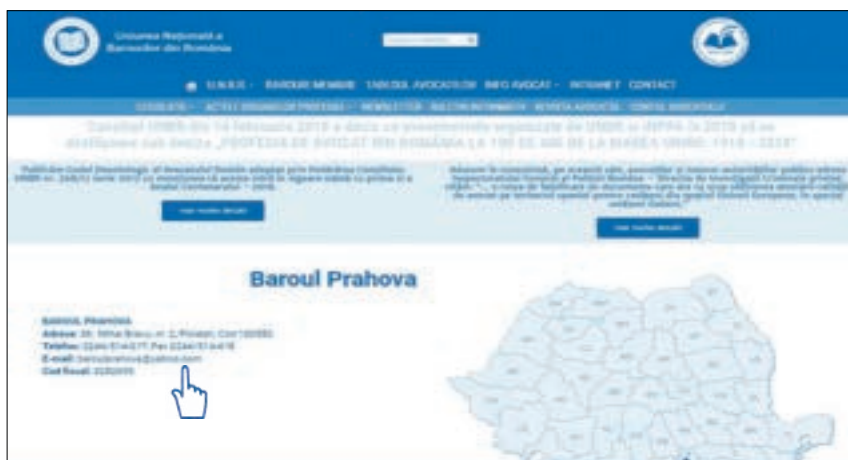
Poți găsi toate informațiile de contact (adresă, telefon, fax) ale Barourilor de Avocați din România pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România la <http://www.unbr.ro/>. Este simplu! După ce ai intrat pe pagina de internet a Uniunii Barourilor mergi la butonul Barouri Membre și dai click. Se va deschide pagina cu harta României. Vezi imaginea!

Pe harta României poziționează cursorul la județul care te interesează și dai click. De exemplu județul Prahova.
Vezi imaginea!

După ce dai click pe județul care te interesează (exemplu Prahova), se afișează pagina cu Baroul Prahova. Aici apare adresa, telefon, fax, e-mail, cod fiscal. Vezi imaginea!

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Cererea prin care se solicită ajutorul se formulează în scris și cuprinde mențiuni cu privire la obiectul și natura procesului în fața instanței de judecată sau a problemei juridice în fața instituțiilor publice, numele, prenumele și datele solicitantului, precum și starea materială a solicitantului și a familiei.

Situația veniturilor solicitantului și familiei poate fi dovedită cu adeverințe de salariat, cupon pensie, ajutor social, alocație, adeverință de la administrația financiară, adeverință de la Primărie, certificat de naștere copii, adeverință de elev, chitanțe etc.

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel).

❖ Pentru a obține asistență juridică gratuită din partea statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară, declarația pe proprie răspundere în sensul dacă petentul a mai beneficiat de ajutor public judiciar în ultimele 12 luni, în ce formă, pentru ce cauză, precum și cuantumul acestui ajutor.

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.

❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile online pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

DECLARAȚIE DE DECLINARE A RESPONSABILITĂȚII

Informațiile cuprinse în acesta broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii. Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

VULNERABIL CE POT FACE?

BROȘURA 2 | 2019 | GRUP VULNERABIL

CE POT FACE?

Poți cere protecție și măsuri de sprijin social pentru familia aflată în situație de vulnerabilitate, de dificultate, de marginalizare sau în situație de risc.

CUM PROCEDEZ?

Te adresezi autorităților sau instituțiilor la nivel local, de exemplu Primăriei, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială etc.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Măsurile de protecție socială, de asistență socială sau de altă natură se acordă în anumite condiții prevăzute de lege.

© Photo: Free synonymizer <http://canacopegd.com/images/vulnerable>

CE ÎNSEAMNĂ GRUP VULNERABIL?

❖ **Legislația din România folosește mai mulți termeni** atunci când se referă la persoane care aparțin unor grupuri vulnerabile.

De exemplu, legea se referă la:

- grupuri dezavantajate
- grupuri defavorizate
- grupuri marginalizate
- grupuri aflate în situații de risc etc.

❖ **Cine sunt persoanele vulnerabile?**

În general putem spune că persoanele expuse riscului de sărăcie sau de excludere socială sunt vulnerabile.

❖ **Statul recunoaște vulnerabilitatea diferitelor categorii de persoane** în situație de sărăcie, dezavantaj, de dificultate sau marginalizare și oferă sprijin social familiilor acestora.

Exemple de grupuri vulnerabile și persoane care aparțin acestor grupuri

PERSOANE SĂRACE

- Copii săraci, în familii cu mulți copii sau în familii monoparentale
- Persoane sărace, muncitorii sub-calificați din mediul rural; lucrătorii pe cont propriu din agricultură
- Tinerii șomeri și persoane care nu sunt angajate și nu au fost înscrise la școală
- Persoanele cu vârste între 50-64 ani care nu sunt încadrate în muncă
- Persoane vârstnice sărace și persoane vârstnice singure

ROMI

- Copii și adulți romi cu risc de a fi excluși din familie și fără venit sustenabil

COPII ȘI TINERI

- Copii abandonați în unități medicale, copii care trăiesc în centre de plasament
- Copii și tineri care trăiesc pe străzi, copii privați de libertate, mame adolescente.
- Tineri care părăsesc centrele de îngrijire și asistență, copii cu părinți care lucrează în străinătate, separați pe termen lung.

PERSOANE VÂRSTNICE

- Vârstnicii care trăiesc singuri și/sau dependenți, și/sau au nevoi de dependență complexe

PERSOANE DIN COMUNITĂȚI MARGINALIZATE

- Comunități rurale sărace
- Comunități urbane marginalizate
- Comunități rome sărace și marginalizate

PERSOANE CU DIZABILITĂȚI

- Copii și adulți cu dizabilități, persoane invalide cu nevoi complexe

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Pentru a obține măsuri de sprijin social pentru familiile persoanelor aflate în situație de vulnerabilitate, de sărăcie sau excluziune socială trebuie adresate cereri, în funcție de situație, autorităților sau instituțiilor publice locale. Pentru asistență juridică gratuită într-o problemă care se rezolvă la o autoritate sau instituție publică locală se adresează o cerere Baroului de Avocați.

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

- ❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel).
- ❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.
- ❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile online pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Declarație de declinare a responsabilității

Informațiile cuprinse în acesta broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii.

Această broșură conține informații generale despre probleme juridice, și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

DISCRIMINARE CE POT FACE?

BROȘURA 3 | 2019 | DISCRIMINARE

© International Debate Education Association www.flickr.com/photos/idebate/sets

CÂND SUNT DISCRIMINAT?

❖ **Atunci când** ai fost **tratat altfel** decât cel de lângă tine și ți se încalcă un drept **pentru că ești diferit**: poate fi tenul pielii tale, vorbești o altă limbă, ai o altă etnie, ai o altă religie, o anumită filozofie, suferi de o dizabilitate, ai o boală, ești mai tânăr sau bătrân, ai o altă orientare sexuală, ai o anumită meserie, ești femeie, ești însărcinată, ești un părinte divorțat sau orice altă situație.

❖ **Atunci când** o **regulă** se aplică tuturor la fel, însă pe tine **te afectează negativ** pentru că nu ia în considerare faptul că tu **ești într-o situație diferită**. Atunci când ești jignit, ofensat, umilit, intimidat doar pentru că ești altfel.

❖ **Atunci când suferi în plus** doar pentru faptul că **te-ai plâns** că ai fost discriminat înainte.

CE POT FACE?

Poți cere unei instituții a statului să amendeze pe cel care a discriminat, iar instanța de judecată să îl oblige la plata de despăgubiri pentru discriminarea ta.

SE ÎNTÂMPLĂ CEVA?

În România discriminarea a fost sancționată în peste 4000 de cauze de către instanțele de judecată și în peste 1000 de cazuri de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

CE POT FACE?

Poți sesiza în scris Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și poți solicita amendarea celui care te-a discriminat.

Plângerea trebuie depusă în termen de un an de la data la care ai fost discriminat. Orice probe pot fi depuse.

CNCD va adopta o hotărâre de soluționare a plângerii în aproximativ 90 de zile. După ce este redactată, hotărârea va fi trimisă prin poștă.

Plângerea către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării se trimite la adresa: Piața Valter Mărăcineanu, nr. 1-3, Sector 1, 010155, București. Telefon: 021 312 6578, Fax: 021 3126584, Email: support@cncd.org.ro Web: www.cncd.org.ro

© Logo: CNCD www.cncd.org.ro
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

PROCEDURA ÎN FAȚA CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

- ❖ CNCD poate demara o investigație la sediul, locul părții reclamate.
- ❖ CNCD va cita și asculta ambele părți implicate.
- ❖ CNCD va analiza declarațiile părților și probele depuse la dosar de către acestea.
- ❖ CNCD constată discriminarea și stabilește o sancțiune.

● La CNCD nu este obligatoriu să te deplasezi. Poți trimite plângerea sau alte documente prin poștă, fax, e-mail. Procedura la CNCD este în scris și este gratuită.

● CNCD poate sancționa discriminarea cu amendă de maxim 30.0000 lei dacă discriminarea vizează o persoană, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv amendă de maxim 100.000 lei dacă discriminarea vizează un grup sau o comunitate de persoane.

● Orice parte nemulțumită de hotărârea CNCD o poate ataca la instanța de contencios, adică la Curtea de Apel, în termen de 15 zile de la comunicare.

CE POT FACE?

Poți depune și o plângere la instanța de judecată, să ceri daune pentru discriminare, să fii repus în situația anterioară faptei de discriminare sau anularea situației de discriminare.

Plângerea trebuie depusă în termen de 1 an de la data la care ai fost discriminat sau de la data la care puteai să știi că ai fost discriminat.

Cererea este scutită de taxa judiciară de timbru și nu ești condiționat să faci plângere la CNCD. De fapt, poți depune plângere și la instanța de judecată și la CNCD.

PROCEDURA LA INSTANȚĂ

- ❖ Instanța soluționează cazul potrivit regulilor de procedură civilă.
- ❖ Doar în cazurile de discriminare sunt admise orice probe, inclusiv înregistrări audio-video.
- ❖ Părțile sunt citate, se administrează probe, se depun concluzii.
- ❖ Doar în cazurile de discriminare ONG-urile pot reprezenta victimele.

© Photo:Frederick P. Sisto Law Office <https://www.fredpisto.com/laurick-relief/>

Discriminarea ne afectează pe toți indiferent că se întâmplă la muncă, la școală, la spital, la magazin, la piscină sau sala de sport, în sediul unei autorități centrale sau locale, companii private, firme mari sau mici și indiferent că e din cauza unei reguli, norme sau a unei persoane.

Instanța de judecată competentă să soluționeze cererea cu privire la acordarea de despăgubiri în cazul discriminării este judecătoria sau tribunalul, după caz, sau o altă instanță de judecată, în cazul în care discriminarea are loc în contextul unor situații care sunt stabilite de legi speciale.
Decizia Î.C.C.J. nr.10 din 23 mai 2016.

În cazurile de discriminare regulile privind probele în fața instanței de judecată sunt mai ușor de administrat. De exemplu, sunt admise probe cu înregistrări audio, înregistrări video, date statistice, documente, declarații etc.

Dacă vrei să afli informații despre instanțele de judecată, detalii de contact unde să depui o acțiune privind cererea de despăgubiri pentru discriminare sau stadiul de judecată al cererii tale cu privire la discriminare vezi pagina de internet:

<http://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>.

SE ÎNTÂMPLĂ CEVA?

© Photo: Odyssey <https://www.theodysseyonline.com/race-culture-and-identity>

Peste 90000 de plângeri privind orice formă de discriminare au fost depuse la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în perioada 2003-2017, așa cum rezultă din rapoartele instituției.

Approape 1000 de plângeri depuse la CNCD în perioada 2003-2017 se referă la discriminarea etnică.

Peste 8700 de acțiuni privind orice forme de discriminare au fost depuse în fața instanțelor de judecată în perioada 2007-2017.

În ultimii 10 ani instanțele de judecată au **constatat discriminarea** unor persoane pe diferite criterii în aproape **4000 de cazuri**, iar Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat discriminarea în peste **1200 de cazuri**.

Approape 400.000 EURO este suma totală a amenzilor stabilite de CNCD pentru discriminare în perioada 2012-2017, potrivit rapoartelor de activitate ale CNCD.

SANȚIUNI ÎMPOTRIVA DISCRIMINĂRII

© Logo: CNCD www.cncd.org.ro

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

❖ Potrivit raportului publicat în 2018, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a aplicat 65 de amenzi pentru discriminare, cea mai mică în cuantum de 1000 lei (220 EURO), iar cea mai mare în cuantum de 50.000 lei (11.000 EURO).

❖ În anul 2010 o instanță de judecată din București a stabilit daune pentru discriminarea unei persoane pe criteriul HIV în cuantum de 10.000 EURO.

❖ În anul 2017 o instanță de judecată din București a stabilit daune pentru discriminarea la locul de muncă în cuantum de 10.000 EURO. În anul 2016 o instanță de judecată din Cluj a stabilit daune pentru discriminarea la locul de munca a unui angajat în cuantum de 100.000 EURO.

❖ În anul 2010 o instanță de judecată din Craiova a stabilit daune pentru discriminarea la școală a unei fete de etnie romă în cuantum de 10.000 EURO.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Așa cum e precizat și în prima pagină a acestei broșuri, discriminarea poate lua mai multe forme:

-Discriminare directă

-Discriminare indirectă

-Ordin de a discrimina

-Discriminare ca hărțuire

-Discriminare ca victimizare

DISCRIMINARE DIRECTĂ. În anul 2018 CNCD a decis că evacuarea unor persoane aflate în situație vulnerabilă, de etnie romă, fără a se asigura condiții alternative, reprezintă discriminare directă. Într-un caz anterior, CNCD a decis că evacuarea persoanelor de etnie romă și mutarea acestora lângă groapa de gunoi a orașului reprezintă o discriminare directă. În ambele cazuri autoritățile au fost amendate cu 8000 lei, respectiv 10.0000 lei.

DISCRIMINARE INDIRECTĂ. În anul 2017 CNCD a decis că regulamentul unui local deschis publicului prin care se preciza că servirea în incintă se poate face doar dacă există consumație de minimum 300 de lei, reprezintă discriminare indirectă pentru că dezavantajează indirect persoanele pe baza veniturilor. Firma a fost amendată cu 2000 de lei.

ORDIN DE A DISCRIMINA. O persoană de etnie romă împreună cu nepotul în vârstă de 3 ani au intrat într-o cofetărie. În momentul în care au dorit să comande o prăjitură angajata a precizat că patronul cofetăriei a interzis servirea în incintă a persoanelor de etnie romă. În anul 2017 CNCD a constatat în acest caz discriminarea persoanelor de etnie romă, prin ordinul patronului dat anajaților de a nu servi anumite persoane în funcție de etnia acestora. Firma a fost amendată cu 2000 lei.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Ce se solicită în plângere? Prin plângerea depusă la CNCD se solicită constatarea faptei de discriminare, aplicarea unei amenzi contravenționale și măsuri de înlăturare a consecințelor discriminării. **Prin cererea la instanța de judecată** se solicită acordarea de despăgubiri, anularea situației de discriminare sau restabilirea situației anterioare discriminării.

Ce lege se invocă? Reglementarea cadru care se referă la prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare este O.G. nr.137/2000, republicată cu modificări și completările ulterioare.

Alte legi relevante: Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată cu modificările ulterioare, Codul muncii, Codul penal etc.

CE CUPRINDE PLÂNGEREA?

Numele și datele de identificare ale victimei, numele și datele de identificare ale celui acuzat de discriminare. **Prezentarea situației de discriminare în detaliu** (ce anume s-a întâmplat, unde s-a întâmplat, când anume s-a întâmplat). **Prevederile de lege în care se încadrează** fapta de discriminare. **Prezentarea probelor disponibile** (documente, declarații martori, înregistrări audio, înregistrări video, fotografii etc.).

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces legat de discriminare, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel sau Înalta Curte de Casație și Justiție).

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică de discriminare, în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți

o cerere Baroului de Avocați.

❖ Pentru a obține asistența juridică gratuită din partea statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară.

❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile on-line pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

DECLARAȚIE DE DECLINARE A RESPONSABILITĂȚII

Informațiile cuprinse în acesta broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii.

Această broșură conține informații generale despre probleme juridice, și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

DIZABILITATE CE POT FACE?

BROȘURA 4 | 2019 | DIZABILITATE

© RAMP <https://radicalaccessiblecommunities.wordpress.com>

CE ESTE DIZABILITATEA?

❖ **Dizabilitatea** este termenul folosit pentru o afecțiune sau deficiență, o limitare care afectează în mod negativ relaționarea persoanei cu mediul din jurul său.

❖ **Persoana cu dizabilitate** sau handicap este acea persoană căreia mediul social neadaptat la nevoile sale îi împiedică total sau îi limitează accesul egal la viața socială.

❖ **Tipurile de handicap** sunt: fizic, vizual, auditiv, mintal, somatic, psihic, asociat, HIV/SIDA, surdocecitate, boli rare.

❖ **Gradele de dizabilitate / handicap sunt:** ușor, mediu, accentuat, grav.

CE POT FACE?

Poți beneficia de măsuri pe care Statul le pune la dispoziția persoanelor cu dizabilități, protecție în diferite domenii, asistență, facilități fiscale, asistență juridică.

CE PROTECȚIE POT SĂ AM?

În România protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități este reglementată prin lege potrivit dreptului european și internațional.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

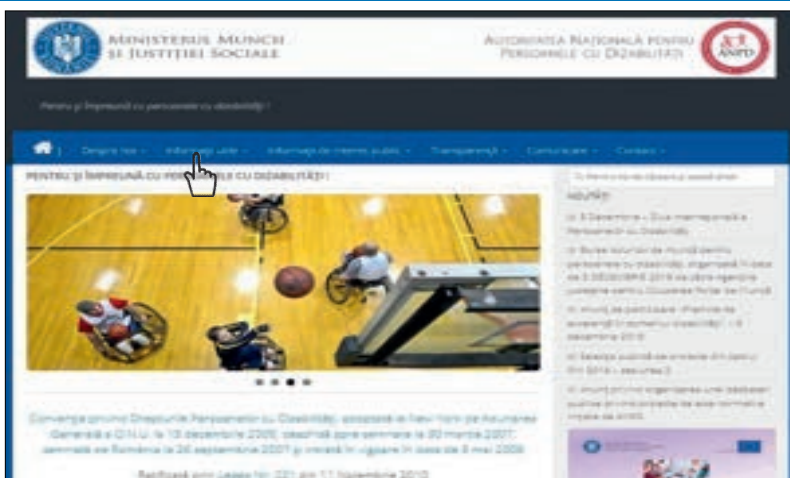
Sunt anumite condiții care trebuie avute în vedere iar pentru acordarea anumitor măsuri este necesară încadrarea în grad de dizabilitate/handicap.

CE POT FACE?

Persoanele cu dizabilități beneficiază de drepturile prevăzute în Legea nr. 448/2006 pe baza încadrării în grad de handicap, în raport cu gradul de handicap.

În cazul copiilor, încadrarea în grad și tip de handicap se face de **comisia pentru protecția copilului**.

În cazul adulților, încadrarea în grad și tip de handicap se face de **comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap**.

Datele de contact ale Comisiilor de evaluare a persoanelor adulte cu handicap le găsiți pe pagina Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap la <http://anpd.gov.ro>, secțiunea Informații utile, Evaluarea și încadrarea în grad de handicap.

Persoanele cu dizabilități beneficiază de măsuri specifice în domeniul sănătății, educației, muncii, asistenței sociale, a locuinței, transport, accesibilitate, cultură, sport, turism, asistență juridică, facilități fiscale, evaluare prin examinare la domiciliu a persoanelor nedepasabile.

Ce lege este relevantă pentru persoanele cu dizabilități?

Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările ulterioare; Hotărârea de Guvern nr. 268/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap; Legea nr. 221/2010 pentru ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006.

COMISIILE DE EVALUARE ȘI ÎNCADRARE

❖ **Comisia de Evaluare a persoanelor adulte cu handicap** aparține de Consiliul Județean, în cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Comisia stabilește dizabilitatea adultului și eliberează certificatul de încadrare în grad de handicap.

❖ **Comisia pentru Protecția Copilului** aparține de Consiliul Județean, în cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Comisia stabilește dizabilitatea copilului și eliberează

certificatul de încadrare în grad de handicap, cu termen de valabilitate de maxim 2 ani și 6 luni.

❖ **Acte necesare evaluare adulți:** cerere scrisă, act identitate, anchetă socială, documente medicale, decizie pensionare, adeverință salariat, altele, după caz.

❖ **Acte necesare evaluare copii:** cerere scrisă, acte naștere, anchetă socială, fișă medicală, psihologică, fișă școală, alte documete, după caz.

DREPTURI CONCRETE

SĂNĂTATE: Asistență medicală gratuită, medicamente gratuite, dispozitive medicale gratuite, pentru tratamentul ambulatoriu și în spital, în cadrul sistemului public de asigurări de sănătate, un bilet gratuit de tratament balnear, în cursul unui an, pe baza programului individual de reabilitare și a recomandării medicului specialist sau de familie ([Art. 10, 11 Legea nr. 448/2006](#)).

EDUCAȚIE: Dreptul la educație în învățământul de masă, învățământul special integrat, organizat în învățământul de masă, învățământul special și învățământul la domiciliu sau pe lângă unitățile de asistență medicală. Elevii cu handicap și cei cu cerințe educative speciale beneficiază gratuit de masă și cazare în internate școlare. Studenții cu handicap beneficiază, la cerere, de reducere cu 50% a taxelor de cazare și masă ([Art. 16, Legea nr. 448/2006](#))

LOCUINȚĂ: prioritate la închiriere la nivel inferior a locuințelor care aparțin statului, o cameră de locuit suplimentar față de normele minimale prevăzute de lege, scutire de la plata chiriei pentru locuințele deținute de stat ([Art. 20, Legea 448/2006](#)).

© Photo: International Labour Organization www.ilo.org

❖ **CULTURĂ:** Copilul cu handicap, adultul cu handicap grav sau accentuat și persoana care îl însoțește au gratuitate la bilete de intrare la spectacole, muzee, manifestări sportive, artistice (art. 21, Legea nr. 448/2006).

❖ **TRANSPORT:** Persoanele cu handicap grav și accentuat și însoțitorii acestora beneficiază de gratuitate pe toate liniile la transport urban, de suprafață și metrou, gratuitate la transport interurban, pentru un anumit număr de călătorii pe an (art. 24, Legea nr. 448/2006).

❖ **ASISTENȚĂ JURIDICĂ:** Protecție împotriva abuzului și neglijării. Cauzele în fața instanței de judecată care au ca obiect drepturile persoanelor cu handicap se judecă cu celeritate (art. 25, Legea nr. 448/2006).

❖ **PROTECȚIE:** Persoana cu handicap, care este în imposibilitate totală sau parțială de a-și administra bunurile, indiferent de vârstă, beneficiază de protecție sub forma tutelei, curatelei și asistenței juridice (art. 25, Legea nr. 448/2006).

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Comisiile de evaluare (adulți și copii) stabilesc încadrarea sau respingerea încadrării în grad și tip de handicap prin emiterea unui certificat. Eliberarea certificatului este scutită de taxa de timbru.

Certificatul emis de comisiile de evaluare poate fi contestat, în termen de 30 de zile de la comunicare, la instanța de contencios administrativ. Cererea este scutită de taxa judiciară de timbru.

© Gazeta de Cluj www.gazetadecluj.ro

În structura Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități funcționează Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap. Comisia poate stabili prin decizie reevaluarea persoanelor

adulte cu handicap ca urmare a unor acțiuni de control sau ca urmare a autosesizării și poate stabili încadrarea în grad și tip de handicap ca urmare a reevaluării. (Art. 90 indice 2).

Deciziile Comisiei superioare pot fi atacate la secția contencios administrativ și fiscal a tribunalului.

Cererea adresată instanței este scutită de taxa judiciară de timbru.

❖ **ASISTENT PERSONAL:** Persoana adultă și copilul cu handicap grav au dreptul la asistent **persona** (art. 35, Legea nr. 448/2006). Persoana adultă, respectiv părinții copilului pot opta pentru asistent personal sau primirea unei indemnizații lunare. Opțiunea se face prin cerere scrisă la direcția generală de asistență și protecția copilului (art. 42, Legea nr. 448/2006).

❖ **CENTRE PENTRU PERSOANE CU HANDICAP:** Persoanele cu handicap cărora nu li se asigură servicii la domiciliu sau în comunitate pot beneficia de servicii sociale acordate în centre de zi

și rezidențiale publice, public-private sau private (Art. 51, Legea nr. 448/2006).

❖ **PRESTATIILE SOCIALE:** Persoanele cu handicap, adulți și copii au dreptul la prestații sociale în baza documentului care atestă încadrarea în grad de handicap. Cuantumul indemnizațiilor lunare este prevăzut de lege (art. 57, 58, Legea nr. 448/2006).

❖ **ACCESIBILITATE:** Clădirile de utilitate publică, drumurile publice, mijloacele de transport în comun, mediul de comunicare și informare trebuie să fie adaptate și accesibile (Art. 61-71, Legea nr. 448/2006).

Ce obligații au persoanele care îngrijesc un copil sau adult cu dizabilități?

- Să dispună diligențe pentru a beneficia de drepturile lor;
- Să depună diligențe pentru încadrarea în muncă, în raport de posibilitățile lor;
- Să se prezinte pentru evaluare sau reevaluare la comisiile pentru încadrare în grad și tip de handicap.

Ce obligații au persoanele care îngrijesc un copil sau adult cu dizabilități?

Să asigure îngrijirea corespunzătoare a persoanei cu handicap, să respecte planul de abilitare-reabilitare al persoanei cu handicap, să însoțească persoana cu handicap la comisiile de specialitate, să colaboreze cu specialiștii în domeniu, să se prezinte la solicitarea direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului, să comunice direcțiilor orice modificare a situației persoanei cu handicap.

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

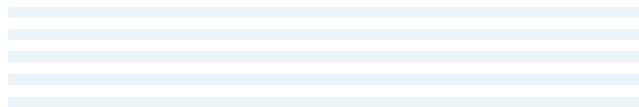
❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel)

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.

❖ Pentru a obține asistența juridică gratuită din partea

Statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară.

❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile on-line pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Declarație de declinare a responsabilității

Informațiile cuprinse în această broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii. Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

VIOLENȚA DOMESTICĂ CE POT FACE?

BROȘURA 5 | 2019 | VIOLENȚA DOMESTICĂ

CE ESTE VIOLENȚA DOMESTICĂ?

Violența domestică este orice acțiune sau inacțiune intenționată de:

- violență fizică, sexuală,
- psihologică, economică,
- socială sau spirituală

care se produce în mediul din familie, între soți sau foști soți, precum și între actuali și foști parteneri.

Victima este orice persoană fizică ce este supusă la una sau mai multe forme de violență (de ex. violență fizică, psihologică, sexuală, economică, socială sau spirituală), inclusiv copiii martori la aceste forme de violență.

Legea nr. 174 din 2018 prevede cele mai recente măsuri de prevenire și combatere a violenței domestice în România.

CE POT FACE?

Poți solicita intervenția imediată a poliției pentru protecția ta și a familiei, precum și intervenția autorităților pentru alte măsuri necesare situației tale.

CE PROTECȚIE POT SĂ AM?

Poți beneficia de măsuri de protecție specială, asistență, servicii de consiliere, reabilitare, reintegrare socială, asistență juridică gratuită.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Sunt anumite condiții care trebuie avute în vedere pentru acordarea măsurilor de protecție, a serviciilor sociale sau altor măsuri.

ACTE DE VIOLENȚĂ INTERZISE DE LEGE

VIOLENȚA VERBALĂ: limbaj jignitor, brutal, insulte, cuvinte și expresii umilitoare (art. 4 alin. 1 lit a) din Legea nr. 217/2003).

VIOLENȚA SEXUALĂ: agresiune sexuală, impunere de acte degradante, hărțuire, intimidare manipulare, brutalitate, viol conjugal (art. 4 alin. 1 lit. d) din Legea nr. 217/2003).

© Photo: The Trust Project <http://www.ekathimerini.com>

VIOLENȚA PSIHOLAGICĂ: impunerea voinței personale, provocarea de stări de tensiune și de suferință psihică în orice mod, prin amenințare verbală sau alt fel, șantaj, violență asupra obiectelor sau animalelor, afișarea ostentativă a armelor, controlul vieții personale, acte de gelozie, constrângere de orice fel, urmărirea fără drept, supravegherea locuinței, a locului de muncă, sau alte locuri, apeluri telefonice, e-mail, sms, Facebook etc, prin care se crează temere (Legea 217/2003).

VIOLENȚA FIZICĂ

Vătămare corporală prin lovire, îmbrâncire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, intoxicare, otrăvire, supunere la efort fizic epuizant, cu grad de risc ridicat (art. 4 alin. 1 lit. c) din Legea nr. 217/2003).

VIOLENȚA ECONOMICĂ, SOCIALĂ, SPIRITUALĂ

❖ **VIOLENȚA ECONOMICĂ:** interzicerea activității profesionale, priver de mijloace economice, de existență primară, hrană, medicamente, obiecte de necesitate, interzicerea de a folosi bunuri comune, control inechitabil asupra resurselor comune, refuzul de a susține familia, impunerea de munci grele și nocive sănătății (art. 4 alin. 1 lit. e) din Legea nr. 217/2003).

❖ **VIOLENȚĂ SOCIALĂ:** izolarea persoanei de familie, de prieteni, de comunitate, interzicerea frecventării școlii, locului de muncă, privarea de acces la informație, privarea de acte de identitate (art. 4 alin. 1 lit. f) din Legea nr. 217/2003).

❖ **VIOLENȚA SPIRITUALĂ:** subestimarea importanței satisfacerii necesităților morale spirituale ale familiei prin interzicere, limitare, ridiculizare sau penalizarea acestora, interzicerea de a vorbi în limba maternă, impunerea unor practici spirituale și religioase inacceptabile (art. 4 alin. 1 lit. g) din Legea nr. 217/2003).

DREPTURI CONCRETE

VIAȚĂ PRIVATĂ, DEMNITATE ȘI PERSONALITATE

Autoritățile administrației publice centrale și locale au obligația de a lua măsuri pentru prevenirea violenței domestice, pentru preîntâmpinarea unor situații de încălcare repetată a drepturilor victimei violenței domestice (art. 4 alin. 1 din Legea nr. 217/2003).

ASISTENȚA JURIDICĂ:

Victima violenței domestice are dreptul la asistență juridică. De exemplu, persoana care solicită ordin de protecție poate primi asistență sau reprezentare prin avocat (art. 141 din Legea nr. 217/2003).

© Photo: Bussinessfortnight <http://businessfortnight.com>

INFORMARE CU PRIVIRE LA DREPTURI:

Autoritățile au obligația să asigure dreptul la informare al victimelor violenței domestice cu privire la instituțiile și organizațiile care asigură consiliere psihologică sau alte forme de asistență și protecție, organul de urmărire penală unde pot face plângere, dreptul la asistență juridică gratuită, condițiile și procedura de acordare, drepturile procesuale ale victimei, procedura de acordare a compensației financiare de către stat, demersurile și procedura cu privire la ordinul de protecție (art. 4 alin. 2 din Legea nr. 217/2003).

SERVICII SOCIALE, CONSILIERE, PROTECȚIE

❖ **SERVICII SOCIALE:** Victimele violenței domestice pot beneficia de găzduire pe perioadă determinată în centre de primire în regim de urgență, centre de recuperare sau locuințe protejate. Pot beneficia de servicii sociale în regim de zi în centre de prevenire și combatere a violenței domestice. De asemenea, pot beneficia de servicii de informare și consiliere de tip linie telefonică de urgență și servicii integrate de urgență în cazul victimelor violenței sexuale (art. 15-22 din Legea nr. 217/2003).

❖ **Centrele de prevenire și combatere a violenței domestice** asigură asistență socială, consilieri psihologică, juridică,

informare și orientare pentru victime (art. 15 din Legea nr. 217/2003).

❖ **Centrele de primire în regim de urgență** asigură gratuit asistență medicală, îngrijire, hrană, cazare, consiliere psihologică și juridică (art. 17 din Legea nr. 217/2003).

Centrele de recuperare asigură îngrijire, consiliere psihologică și juridică, sprijin pentru reinsertie și reabilitare socială (art. 18 din Legea nr. 217/2003).

Locuințele protejate: asigură găzduire în regim de urgență, îngrijire, asistență socială, consiliere psihologică, juridică și orientare pentru victime (art. 181 din Legea nr. 217/2003).

ORDINUL DE PROTECȚIE

În cazul în care există un risc iminent ca viața, integritatea fizică sau libertatea persoanei să fie pusă în pericol printr-un act de violență domestică se poate emite un ordin de protecție provizoriu.

ORDINUL PROVIZORIU se emite de către polițiștii care constată că există acest risc iminent față de victima violenței domestice pe baza evaluării situației de fapt (art. 221 din Legea nr. 217/2003).

© Radio Iasi <http://www.radioiasi.ro/>

Prin ordinul de protecție provizoriu se dispun, pentru o perioadă de 5 zile, una sau mai multe măsuri de protecție: evacuarea temporară a agresorului, obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime față de victimă și membrii familiei, față de locuință, locul de muncă sau școala victimei, obligarea agresorului să poarte sistem electronic de supraveghere, cu obligarea agresorului de a preda poliției armele deținute (art. 224 din Legea nr. 217/2003).

Obligațiile și interdicțiile din ordinul de protecție provizoriu devin obligatorii imediat, fără somație și fără trecerea unui termen.

Procedura de gestionare a cazurilor de către polițiști este prevăzută în Ordinul comun 146/2578/2018 (Ministerele Afacerilor Interne și Muncii).

ORDINUL DE PROTECȚIE CERUT INSTANȚEI

❖ **OBLIGAȚII ȘI INTERDICȚII:** poate preveni mai multe măsuri precum: evacuarea temporară a agresorului din locuință, limitarea dreptului de folosință a locuinței, plasarea victimei și a copiilor în centru de asistență, obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe față de victimă sau membrii familiei, interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone pe care victima le frecventează, interzicerea oricărui contact cu victima, obligarea agresorului de a purta sistem electronic de supraveghere.

❖ **ALTE OBLIGAȚII:** Instanța poate dispune

ca agresorul să urmeze programe de consiliere, de asistență, obligația de a se prezenta periodic la poliție, de a da informații cu privire la noua sa locuință sau locul în care se află.

❖ **JUDECĂTORIA:** Victima violenței domestice poate solicita Judecătoriei să emită un ordin de protecție prin care să dispună măsuri pentru o perioadă de maxim 6 luni de la data emiterii ordinului, atunci când viața, libertatea sau integritatea îi sunt puse în pericol.

Cererea la Judecătorie este scutită de taxa judiciară de timbru. Victima poate primi asistență sau reprezentare prin avocat.

CE SE ÎNTÂMPLĂ DACĂ NU SE RESPECTĂ ORDINUL DE PROTECȚIE?

Dacă agresorul încalcă măsurile dispuse prin ordinul de protecție provizoriu emis de poliție sau ordinul de protecție emis de judecătorie, săvârșește o infracțiune care se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an (art. 32 din Legea nr. 217/2003).

© Phote Ioulia Bolchakova <https://www.123rf.com>

Victimele violenței domestice pot apela numărul național gratuit: **0800 500 333**. Acesta este un serviciu disponibil 24 de ore din 24 și oferă consiliere și informații cu privire la prevenirea și combaterea violenței domestice.

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel).

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.

❖ Pentru a obține asistența juridică gratuită din partea statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară.

❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile online pe Portalul instanțelor de judecată iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Declarație de declinare a responsabilității

Informațiile cuprinse în aceasta broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii.

Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

SĂNĂTATE CE POT FACE?

BROȘURA 6 | 2019 | ASISTENȚĂ MEDICALĂ

APELEZ LA SERVICIILE DE SĂNĂTATE

În situația în care persoana sănătoasă sau persoana bolnavă apelează la serviciile de sănătate aceasta devine pacient. În România există o lege care se referă la drepturile pacientului, respectiv Legea nr. 46 din 2003 cu modificările ulterioare, intrate în vigoare în 2019.

Pacientul are dreptul la îngrijiri medicale de calitate, să fie tratat cu respect și fără discriminare.

Pacientul are dreptul să fie informat cu privire la starea sa de sănătate, cu privire la diagnostic, pronostic, tratament etc.

Informațiile trebuie prezentate pacientului într-un limbaj simplu. Dacă nu cunoaște limba română, informațiile se prezintă în limba maternă, iar pentru străini, într-o limbă de circulație internațională (art. 8 din Legea nr. 46/2003).

CE POT FACE?

Te poți adresa sistemului medical public în cazul în care ai nevoie de îngrijiri medicale. Serviciile de care beneficiezi depind de calitatea de asigurat.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Ca asigurat, beneficiezi de un pachet de servicii medicale gratuite. Dacă nu ești asigurat, beneficiezi de servicii medicale de urgență.

Sunt categorii de persoane care beneficiază de servicii medicale gratuite chiar dacă nu au calitatea de asigurat prin plata contribuțiilor la sistemul de asigurări medicale. Pe de altă parte, poți fi coasigurat dacă nu ai venit, dar soțul sau soția este angajat.

SERVICIILE MEDICALE GRATUITE

Pentru a beneficia de servicii medicale gratuite o persoană trebuie să demonstreze că este asigurată în sistemul de sănătate.

Cum se poate dovedi calitatea de asigurat?

© World Wide Technology <https://www.wwt.com>

CALITATEA DE ASIGURAT se poate dovedi, în primul rând, cu cardul de sănătate. De asemenea, se poate dovedi cu adeverință de asigurat eliberată de Casa de Asigurări de Sănătate, adeverință eliberată de angajator, certificatul de naștere sau actul de identitate în cazul copiilor cu vârsta de până la 18 ani (Ordin CNAS 1549/29.11.2018).

CUM VERIFIC DACĂ SUNT ASIGURAT?

Puteți verifica dacă figurați ca asigurat accesând pagina Casei Naționale de Asigurări de Sănătate la următoarea adresa (link): <http://www.cnas.ro/page/verificare-asigurat.html>

DREPTURILE PERSOANELOR ASIGURATE MEDICAL

❖ **SERVICIILE MEDICALE** din pachetul de bază la spital și ambulatoriu în caz de boală sau accident.

MEDICUL DE FAMILIE și Casa de Asigurări pot fi alese de asigurat. Medicul de familie poate fi schimbat după 6 luni.

CONTROALE MEDICALE necesare pentru prevenirea bolilor.

❖ **ASISTENȚĂ MEDICALĂ DE URGENȚĂ** și îngrijire la domiciliu, dreptul la tratament fizioterapeutic, recuperare și dispozitive medicale necesare.

UNELE SERVICII STOMATOLOGICE pot fi decontate.

❖ **CONFIDENȚIALITATEA DATELOR:** în special diagnosticul și tratamentul **INFORMAȚII** cu privire la tratamentele medicale.

CONCEDII MEDICALE și indemnizații de asigurări sociale de sănătate **CARD EUROPEAN DE ASIGURAT** care asigură dreptul la servicii medicale în cazul unei șederi temporare în statele membre UE pentru maximum 12 luni.

PERSOANE ASIGURATE CARE NU CONTRIBUIE LA FONDUL DE SĂNĂTATE

- Copii în vârstă de până la 18 ani
- Tinerii cu vârsta între 18 și 26 de ani, dacă sunt elevi, ucenici sau studenți
- Tinerii până în 26 de ani care provin din sistemul de protecție a copilului (Legea nr. 227/2015)

Persoanele persecutate din motive politice de dictatura din 1945, persoanele deportate, persoanele persecutate din motive etnice de regimurile din 1940-1945, veteranii de război, persoanele care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în 1950-1961, victimele revoluției din 1989, 1987, revolta muncitorească anti-comunistă din 1977 (Legea nr. 227/2015).

- Persoanele cu handicap, pentru veniturile obținute în baza Legii 448/2006.
- Bolnavii cu afecțiuni incluse în programe naționale stabilite de Ministerul Sănătății (Legea nr. 227/2015).

ALTE PERSOANE ASIGURATE FĂRĂ PLATA CONTRIBUȚIEI

❖ Femeile însărcinate și lăuzele, persoanele care se află în concediu pentru creșterea copilului, persoanele care se află în concediu de acomodare (adopecție), persoanele care se află în concediu medical pentru incapacitate de muncă (Legea nr. 227/2015).

❖ Persoanele care execută o pedeapsă privativă de libertate, în arest preventiv, în penitenciar, în executarea unei măsuri educative sau de siguranță, persoanele care se află în perioada de amânare sau întrerupere a pedepsei privative de libertate (Legea nr. 227/2015).

❖ Persoanele care beneficiază de șomaj, drepturi de protecție socială, ajutor minim garantat, venituri din pensii (Legea nr. 227/2015).

Persoane reținute, arestate, deținute în centre de reținere și arestare preventivă.

Personalul monahal al cultelor recunoscute.

Persoanele care sunt victime ale traficului de persoane (Legea nr. 227/2015).

PERSOANE ASIGURATE PRIN SOȚUL SAU SOȚIA CARE LUCREAZĂ

O persoană poate beneficia de asigurare de sănătate chiar dacă nu plătește contribuția la fondul de asigurări de sănătate dacă unul dintre soți nu are venituri și se află în întreținerea unei persoane asigurate (soț, copil).

Coasiguratul beneficiază de aceleași drepturi ca și persoana asigurată.

© UOFL Hospital <https://uoflhospital.org/visiting-patient>

OBLIGAȚIILE ASIGURAȚILOR

- Să achite contribuțiile personale sau de coplată;
- Să prezinte documente justificative care atestă calitatea de asigurat;
- Să se înscrie pe lista unui medic de familie;
- Să anunțe medicul de familie când se îmbolnăvesc;
- Să se prezinte la controalele periodice;
- Să respecte tratamentul stabilit de medicul de familie;
- Să aibă o conduită civilizată față de personalul medical;
- Să anunțe medicul și casa de asigurări asupra modificărilor datelor de identificare sau a modificărilor referitoare la încadrarea într-o anumită categorie de asigurați (**art. 231 lit. d) din Legea nr. 95/2006**).

COPLATA

COPLATA: este suma de bani pe care o persoană asigurată o plătește pentru a beneficia de unele servicii medicale din pachetul de bază.

SCUTIRE DE LA COPLATĂ

- Copii până la vârsta de 18 ani
- Tinerii între 18 ani și 26 de ani, dacă sunt elevi, absolvenți de liceu, până la începerea anului universitar, dar nu mai mult de 3 luni, ucenicii sau studenții, dacă nu realizează venituri din muncă.
- Bolnavii cu afecțiuni incluse în pro-

gramele naționale de sănătate stabilite de Ministerul Sănătății, dacă nu realizează venituri din muncă, pensie sau alte resurse (**art. 225, Legea nr. 95/2006**).

- Persoanele fizice cu venituri din pensii și indemnizații pentru pensionari, de până la 900 lei/lună inclusiv, indiferent dacă realizează sau nu alte venituri (Legea nr. 95/2006).
- Toate femeile însărcinate și lăuzele, pentru servicii medicale legate de evoluția sarcinii.

● Femeile care nu au niciun venit sau au venituri sub salariul de bază minim brut pe țară, pentru toate serviciile medicale (art. 225, Legea nr. 95/2006).

Informații legate de pachetele de servicii medicale (pachetul minimal, pachetul de bază) pot fi găsite aici:

<http://www.cnas.ro/category/servicii-medicale-pe-tipuri-de-asistenta-medicala.html>

Pentru informații vă puteți adresa și Caselor Județene de Asigurări de Sănătate. Accesați pagina de web cu contacte aici <http://www.cnas.ro/page/contacte-cjas.html>

UNDE POT OBTINE INFORMAȚII LEGATE DE ASIGURĂRILE DE SĂNĂTATE?

Puteți obține informații relevante la Casa Națională de Asigurări de Sănătate, la pagina de net: <http://www.cnas.ro/>

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel).

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.

❖ Pentru a obține asistența juridică gratuită din partea Statului, trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară.

❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile on-line pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Declarație de declinare a responsabilității

Informațiile cuprinse în această broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii.

Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

ASISTENȚA SOCIALĂ CE POT FACE?

BROȘURA 7 | 2019 | BENEFICIILE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

CE POT FACE?

Dacă te afli într-o situație de vulnerabilitate, te poți adresa Primăriei sau autorităților publice județene sau locale pentru asistență.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Pentru a beneficia de măsuri de asistență socială acordate de stat trebuie să îndeplinești anumite condiții.

Pentru a solicita o formă de ajutor social trebuie îndeplinite anumite cerințe legale cu privire la situația familială și venituri pe membru de familie, trebuie prezentate anumite documente justificative și depuse cereri scrise.

© HKPR Health Unit <http://www.hkpr.on.ca>

CÂND APELEZ LA ASISTENȚĂ SOCIALĂ?

Beneficiile de asistență socială se acordă, în general, persoanelor care se află într-o situație vulnerabilă, supuse riscului de sărăcie și excluziune socială.

În România, persoanele care beneficiază de sprijin social sunt persoanele cu venituri mici, copiii sau tinerii lipsiți de sprijin parental, vârstnicii singuri sau dependenți, persoanele cu dizabilități, persoanele infectate HIV, persoanele din comu-

nități marginalizate etc.

Între beneficiile de asistență socială acordate de stat se numără: **venitul minim garantat, alocația de susținere a familiei, ajutorul de încălzire, ajutorul de deces, pensia socială minim garantată, alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru persoanele cu dizabilități, indemnizația de hrană pentru persoane cu HIV și SIDA, ajutor de urgență etc.**

VENITUL MINIM GARANTAT

Se acordă persoanelor singure și familiilor aflate în situație de nevoie, în condițiile Legii nr. 416/2001.

Cuantumul lunar al venitului minim garantat se stabilește prin raportare la indicatorul social de referință (ISR), ca diferență între nivelul prevăzut de lege și venitul net lunar al familiei sau persoanei singure. Valoarea acestuia este de 500 lei.

© Cluj-AM.ro <https://cluj-am.ro>

- Valorile de referință în 2019 sunt următoarele: 141,4 lei pentru o persoană singură, 255 lei pentru familiile formate din 2 persoane, 357 lei pentru familiile cu 3 persoane, 442 lei pentru familiile cu 4 persoane, 527 lei pentru familiile cu 5 persoane, câte 36,5 lei de persoană pentru familii cu peste 5 persoane.
- Familiile și persoanele cu venituri nete lunare până la nivelul venitului minim beneficiază de o majorare de 15% a ajutorului social dacă unul dintre membrii familiei lucrează pe bază de contract individual de muncă sau prestează o activitate salarială.

CE OBLIGAȚII SUNT?

Persoana care primește ajutor social se înregistrează ca persoană în căutarea unui loc de muncă, nu refuză un loc de muncă, formare și pregătire profesională, prestează lunar acțiuni sau lucrări de interes local, achită obligațiile față de buget local (Legea nr. 416/2001).

ALOCAȚIA PENTRU SUSȚINEREA FAMILIEI

❖ Se acordă familiilor și persoanelor singure care au în întreținere copii în vârstă de până la 18 ani, dacă realizează venituri nete lunare pe membru de familie până la 530 de lei. Se consideră familie, inclusiv bărbatul și femeia cu copiii lor, care locuiesc împreună, atât căsătoriți cât și necăsătoriți (Legea nr. 277/2010).

Cuantumul alocației se stabilește diferențiat, în funcție de venituri. Pentru familia cu copii cu un venit net mediu lunar până la 200 de lei/până la 530 lei alocația este de 82 lei/75 lei pentru

familia cu 1 copil, 164 lei/150 lei pentru familia cu 2 copii, 246 lei/225 lei pentru familia cu 3 copii și 328 lei/300 lei pentru familia cu 4 sau mai mulți copii.

❖ Pentru familia monoparentală cuantumul alocației se stabilește diferențiat, în funcție de venituri. Pentru familia cu copii cu un venit net mediu lunar până la 200 de lei/până în 530 lei, alocația este de 107 lei/102 lei pentru familia cu 1 copil, 214 lei/204 lei pentru familia cu 2 copii, 321 lei/306 lei pentru familia cu 3 copii și 428 lei/408 lei pentru familia cu 4 sau mai mulți copii.

AJUTORUL PENTRU ÎNCĂLZIREA LOCUINȚEI

Se acordă persoanelor care locuiesc singure sau familiilor cu venituri mici sau, altfel spus, consumatorilor vulnerabili. Dreptul de a primi ajutorul de încălzire revine și persoanelor/familiilor care au venitul mediu lunar pe membru de familie între 615 și 750 de lei (O.U.G. nr. 114/2018).

© Region of Waterloo <https://www.regionofwaterloo.ca>

Cuquantumul ajutorului pentru încălzirea locuinței depinde de venitul mediu lunar pe membru de familie și de modalitatea de încălzire a locuinței (energie termică, gaze naturale, cărbuni, combustibili petrolieri sau energie electrică. Practic, pot fi acoperite cheltuielile de încălzire într-un procent de 5% până la 90% din consumul mediu/lunar, în funcție de venituri.

Dreptul la ajutorul pentru încălzirea locuinței poate fi solicitat odată cu cel de ajutor social și cu cel de alocație pentru susținerea familiei.

Practic, cele trei ajutoare sociale se pot solicita prin depunerea unui singur dosar, nu a 3 dosare separate.

LOCUINȚĂ SOCIALĂ

❖ Au acces la locuință socială, cu chirie, familiile sau persoanele cu un venit mediu net lunar pe persoană, realizat în ultimele 12 luni, sub nivelul câștigului salarial mediu net lunar pe total economie, anterior lunii în care se analizează cererea, precum și anterior lunii în care se repartizează locuința (Legea nr. 114/1996).

❖ Nu pot beneficia de locuințe sociale persoanele sau familiile care dețin în proprietate o locuință; au înstrăinat o locuință după data de 1 ianuarie 1990; au beneficiat de sprijinul statului în credite și execuție pentru realizarea

unei locuințe; dețin, în calitate de chiriaș, o altă locuință din fondul locativ de stat (Legea nr. 114/1996).

❖ Nivelul chiriei nu va depăși 10% din venitul net lunar, calculat pe ultimele 12 luni, pe familie (Legea nr. 114/1996). Au prioritate la repartizarea locuinței sociale familiile evacuate sau care urmează a fi evacuate din locuințele retrocedate foștilor proprietari, tinerii care au vârsta de până la 35 de ani, tinerii proveniți din instituții de ocrotire socială, invalizii de gradul I și II, persoanele cu handicap, pensionarii etc.

ALTE BENEFICII SOCIALE

- **CANTINA DE AJUTOR SOCIAL** oferită familiilor sau persoanelor cu ajutor social, pensionarilor, persoanelor invalide sau cu boli cronice, tineri în școală, persoane fără venit (**Legea nr. 208/1997**).
- **AJUTORUL DE URGENȚĂ** oferit persoanelor singure sau familiilor aflate în situații de necesitate cauzate de calamitățile naturale, incendiile, accidente și altor situații deosebite (**Ex. H.G. nr. 480/2018**).

ASISTENȚA SOCIALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE

Pensia socială minim garantată se acordă celor care au pensia situată sub nivelul indemnizației sociale pentru pensionari. Momentan, cuantumul pensiei este de 640 lei. Începând cu 1 septembrie 2019, cuantumul pensiei sociale minim garantate este de 704 lei (**O.U.G. nr. 114/2018**).

© Nitro Kiddies <http://nitrokiddies.com>

CINE POATE SOLICITA?

Persoana vârstnică care nu are familie, nu este în întreținerea unei persoane, nu are locuință, nu realizează venituri sau nu sunt suficiente pentru îngrijirea necesară, nu se poate gospodări singură, nu-și poate asigura nevoile din cauza bolii (**Legea nr. 17/2000**).

MĂSURI PENTRU SUSȚINEREA FAMILIEI

❖ **INDEMNIZAȚIA DE CREȘTERE A COPILULUI** - Mama și tatăl copilului au dreptul la concediu și indemnizație de creștere a copilului dacă au obținut venituri impozabile în cel puțin 12 luni din ultimii doi ani dinaintea nașterii copilului. Indemnizația este în cuantum de 85% din media veniturilor realizate în această perioadă (**O.U.G. nr. 111/2010**).

STIMULENTUL DE INSERȚIE - Persoanele care obțin venituri impozabile cu cel puțin 60 de zile înainte de împlinirea vârstei de 2 ani a copilului, sau 3 ani în cazul copilului cu handicap, beneficiază de stimulent de

inserție pentru o perioadă de 1 an, în cuantum de 650 lei (**Legea nr. 95/2006**).

❖ **ALOCAȚIA DE STAT PENTRU COPIL** este oferită tuturor copiilor cu vârsta între 0 - 18 ani, indiferent de situația lor. Cuantumul alocației este de 300 de lei pentru copiii în vârstă de până la 2 ani, sau 3 ani în cazul copiilor cu handicap; 150 de lei pentru copiii cu vârsta între 2 și 18 ani și 300 de lei pentru copiii cu handicap cu vârsta între 3 și 18 ani (**art. 3 din Legea nr. 61/1993, cu modificările ulterioare**).

Declarație de declinare a responsabilității

Informațiile cuprinse în acesta broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii.

Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

ALTE BENEFICII

Ajutor de deces: se acordă în cazul decesului unei persoane din familia unui asigurat sau pensionar, sau care a primit ajutor minim garantat, sau a persoanei care a primit pensie sau ajutor minim.

În cazul decesului persoanei care a fost asigurat sau pensionar, cuantumul este de 4.162 lei. În cazul decesului unui membru al familiei asiguratului sau pensionarului cuantumul este 2081 lei (**Legea nr. 3/2018**).

Pensia socială minim garantată se acordă celor care au pensia situată sub nivelul indemnizației sociale pentru pensionari. Momentan, cuantumul pensiei este de 640 lei. Începând cu 1 septembrie 2019, cuantumul pensiei sociale minim garantate este de 704 lei (**O.U.G. nr. 114/2018**).

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

- ❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel).
- ❖ Pentru a obține asistența juridică gratuită din partea Statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară.
- ❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.
- ❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile on-line pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

DREPTURI COPII CE POT FACE?

BROȘURA 8 | 2019 | DREPTURILE COPILULUI

© Integrated Counseling and Wellness <https://integratedcounselingandwellness.com>

RĂSPUNDEREA PENTRU COPIL

❖ Răspunderea pentru creșterea copilului revine, în primul rând, părinților lui. Părinții trebuie să își îndeplinească obligațiile față de copil, ținând cont de interesul superior al copilului.

❖ Colectivitatea locală din care face parte copilul și familia sa are o responsabilitate secundară, iar autoritățile publice locale au obligația de a sprijini părinții.

❖ Statul asigură protecția copilului și garantează respectarea tuturor drepturilor copilului prin intermediul instituțiilor statului.

❖ Drepturile copilului sunt garantate tuturor copiilor, fără discriminare, indiferent de rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate, apartenență etnică sau origine socială, situație materială, dizabilitate, statut la naștere sau orice altă distincție.

CE POT FACE?

Poți solicita instituțiilor Statului sprijin pentru copilul tău și, în special, garantarea drepturilor copilului care sunt prevăzute de lege.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

În România, drepturile copilului sunt garantate prin prevederi legale naționale și prin Convenția ONU privind drepturile copilului.

Convenția ONU privind drepturile copilului este ratificată de România și face parte din dreptul național.

De asemenea, Legea nr. 272/2004, cu modificări în vigoare din 2019, se referă la protecția și promovarea drepturilor copilului.

PROTECȚIA COPILOR

Copiii au dreptul să fie protejați, în condițiile Legii nr. 272/2004.

Copiii sunt protejați împotriva oricăror forme de violență, rele tratamente sau exploatare (Art. 89).

Împotriva exploatării economice (Art. 91).

Împotriva consumului de droguri (Art. 93).

Împotriva oricărui fel de abuz: fizic, emoțional, psihologic, sexual și economic sau neglijență față de copil (Art. 94).

PROTECȚIA SPECIALĂ A COPILOR

Legea oferă o protecție specială copiilor cu dizabilități (handicap) (Art. 49, 50).

- copiilor refugiați și copiilor din zonele aflate sub conflict armat (Art. 76, 80).
- copiilor aparținând minorităților

naționale, etnice, religioase sau lingvistice (Art. 32).

- copiilor care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal (Art. 84).
- copiilor lipsiți, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților (Art. 54).

Copiii nu pot fi folosiți sau expuși de părinți, reprezentanți legali sau persoanele responsabile de creșterea lor, în scopul de a obține avantaje personale (Art. 27, Legea nr. 272/2004).

DREPTURILE COPILULUI LA NAȘTERE

❖Copilul este înregistrat imediat după naștere și are, de la această dată, dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și, dacă este posibil, de a-și cunoaște părinții și de a

fi îngrijit, crescut și educat de aceștia. Copilul are dreptul de a-și păstra cetățenia, numele și relațiile de familie (Art. 9, Legea nr. 272/2004).

❖Părinții aleg numele și prenumele copilului. Certificatul medical constatator al nașterii se întocmește în termen de 24 de ore de la naștere de către medicul care a constatat nașterea și medicul șef de secție (Art. 11, Legea nr. 272/2004).

❖Dacă nașterea nu are loc la spital, medicul de familie având cabinetul înregistrat în raza teritorială unde a avut loc nașterea este obligat ca, în termen de 24 de ore, să constate nașterea copilului.

❖Medicul de familie întocmește și eliberează certificatul medical constatator al nașterii copilului, chiar dacă mama nu este înscrisă pe lista cabinetului său (Art. 11, Legea nr. 272/2004).

DREPTURILE COPILULUI

Copilul are dreptul de a primi o educație care să-i permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii.

Părinții copilului au cu prioritate dreptul de a alege felul educației care urmează să fie dată copiilor lor și au obligația să înscrie copilul la școală și să asigure frecventarea cu regularitate de către copii a cursurilor școlare (Art. 51, Legea nr. 272/2004).

DREPTURILE COPILULUI

❖Copilul are dreptul să crească alături de părinții săi și să fie crescut în condiții care să permită dezvoltarea lui firească. Părinții au obligația să supravegheze copilul; să coopereze cu copilul și să îi respecte viața intimă și demnitatea; să informeze copilul despre toate actele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia; să ia toate măsurile necesare pentru realizarea drepturilor copilului lor (Art. 37, Legea nr. 272/2004).

❖Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai decent. Părinții au responsabilitatea de a

© UNICEF Albania
<https://www.unicef.org/albania/about-unicef-albania>

asigura cele mai bune condiții de viață pentru copil, de creștere, educație, pregătire și mediu de viață sănătos (Art. 47, Legea nr. 272/2004).

❖Copilul are dreptul de a beneficia de asistență socială și asigurări sociale în funcție de situația sa. Dacă părinții, din motive ce nu depind de voința lor, nu pot asigura nevoile minime ale copilului, Statul este obligat să sprijine copilul și familia.

❖Părinții au obligația să solicite autorităților statului indemnizațiile, prestațiile sau facilitățile pentru copii și familiile cu copii (Art. 48, Legea nr. 272/2004).

RESPONSABILITATEA AMBILOR PĂRINȚI

Răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului revine ambilor părinți. Părinții au obligația de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile față de copil, ținând seama cu prioritate de interesul superior al copilului.

Copilul are dreptul de a-și cunoaște rudele.

Părinții sau un alt reprezentant legal al copilului nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații și surorile ori cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie (Art. 17, Legea nr. 272/2004).

Dacă parinții nu sunt căsătoriți, dar tatăl recunoaște copilul

- Se depune și declarație de recunoaștere a paternității semnată în fața ofițerului de stare civilă de ambii părinți.

Dacă mama este singură

- Se depune doar certificatul constatator al nașterii și actele mamei.

CERTIFICATUL DE NAȘTERE AL COPILULUI

PRIMUL PAS este declararea nașterii copilului chiar în maternitatea unde a avut loc. Aici se eliberează certificatul constatator al nașterii copilului. Pentru acesta este nevoie de cărțile de identitate și certificatele de naștere ale părinților, certificatul de căsătorie și o declarație pentru stabilirea numelui de familie dacă părinții au nume de familie diferite.

PASUL AL DOILIEA este înregistrarea nașterii copilului la Oficiul Stării Civile din localitatea în care s-a născut copilul. Înregistrarea se face în termen de 30 de zile de la data nașterii copilului. Este nevoie de certificatul constatator al nașterii, cărțile de identitate și certificatele de naștere ale părinților și certificatul de căsătorie.

PERSOANA RESPONSABILĂ DE COPIL

Persoana care va avea grijă de copil trebuie să facă parte din familie (de exemplu bunic/bunică, unchi/mătușă etc), să aibă minimum 18 ani și să îndeplinească condiții materiale pentru creșterea copilului.

Instanța de judecată va dispune delegarea autorității părintești la persoana desemnată, pentru maximum un an (Art. 105, Legea nr. 272/2004).

SERVICII MEDICALE, PRESTAȚII SOCIALE

❖ Pentru a beneficia de servicii medicale în sistemul public copilul trebuie înscris la un medic de familie. Până la vârsta de 18 ani, toți copiii beneficiază de asistență medicală gratuită, fără plata contribuțiilor de sănătate.

❖ Copilul înscris la medicul de familie va beneficia gratuit de programele de vaccinare, medicamente gratuite, rețete medicale gratuite sau compensate. Pentru înscrierea la medicul de familie este nevoie de certificatul de naștere al copilului. Până la emiterea certificatului

de naștere se poate depune certificatul constatator al nașterii, eliberat de spital.

❖ ALOCAȚIA DE STAT PENTRU COPIL este oferită tuturor copiilor cu vârsta între 0 -18 ani, indiferent de situația lor. Quantumul alocației este de 300 de lei pentru copiii în vârstă de până la 2 ani, sau 3 ani în cazul copiilor cu handicap; 150 de lei pentru copiii cu vârsta între 2 și 18 ani și 300 de lei pentru copiii cu handicap, cu vârsta între 3 și 18 ani (art. 3 din Legea 61/1993, cu modificările ulterioare).

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel).

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită

într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.

❖ Pentru a obține asistență juridică gratuită din partea Statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele dis-

ponibile cu privire la venituri și situația financiară.

❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile on-line pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

DECLARAȚIE DE DECLINARE A RESPONSABILITĂȚII

Informațiile cuprinse în aceasta broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau quantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii.

Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

MUNCĂ CE POT FACE?

BROȘURA 9 | 2019 | DREPTUL LA MUNCĂ

CE POT FACE?

Poți căuta un loc de muncă potrivit calificării tale, un loc de muncă fără calificare, sau te poți recalifica pentru un loc de muncă nou.

© Friedrich Naumann Stiftung <http://www.fnf-southeasteurope.org>

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

În calitate de angajat beneficiezi de remunerație pentru munca prestată, beneficiezi de asigurare socială și de sănătate.

În baza contribuțiilor sociale vei beneficia de pensie.

Ai dreptul la concediu de odihnă, concediu medical, zile libere, dezvoltare profesională, informare și consultanță, de a fi membru de sindicat etc.

SALARIUL MINIM PE ECONOMIE ÎN 2019

În anul 2019, în România, salariul minim brut pe economie a ajuns la 2.080 lei pentru un program normal de lucru (H.G. nr. 937/2018).

Cei care au studii superioare și au o vechime de cel puțin un an în domeniul de studii vor avea un salariu minim brut pe economie de 2.350 lei lunar, pentru un program normal de lucru (O.U.G. nr. 937/2018).

În sectorul construcțiilor, în anul 2019, salariul minim brut pe economie este de 3000 lei, pentru un program normal de lucru (O.U.G. nr. 114/2018).

În România este permis ca o persoană să muncească la angajatori diferiți pe baza unor contracte de muncă, cu respectarea timpului de muncă.

ACTE PENTRU ANGAJARE

- Adeverință medicală pentru angajare
- CV personal, copie carte de identitate, copie acte de studii, certificate de calificare
- Declarație privind persoanele aflate în întreținere, copie după actele de identitate ale persoanelor avute în întreținere (ex. copil, membri ai familiei etc.)
- Adeverință de la angajatorul/angajatorii anteriori privind vechimea în muncă.

© Radio Cluj <http://www.radiocluj.ro>

VÂRSTA MINIMĂ PENTRU MUNCĂ

Încadrarea în muncă a persoanei cu vârsta sub 15 ani este interzisă de Codul muncii.

La împlinirea vârstei de 16 ani se dobândește capacitatea de muncă. O persoană poate încheia un contract de muncă în calitate de salariat și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea și aptitudinile sale (Codul muncii, Art. 13).

VÂRSTA MINIMĂ DE MUNCĂ

Încadrarea în muncă în locuri de muncă grele, vătămătoare sau periculoase se poate face doar după împlinirea vârstei de 18 ani (Codul muncii).

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ

❖ Contractul de muncă se încheie pe baza acordului părților, în formă scrisă, în limba română, cel târziu în ziua anterioară începerii activității. Obligația revine angajatorului. Contractul de muncă trebuie înregistrat de angajator și se trimite la inspectoratul teritorial de muncă, înainte de începerea activității (Codul Muncii, art. 16). Înainte de începerea activității, angajatorul va primi un exemplar al contractului de muncă. Angajatorul este obligat să păstreze la locul de muncă o copie a

contractului de muncă al salariatului (Codul Muncii, art. 16).

❖ Contractul individual de muncă se încheie pe perioadă neterminată. Se poate totuși încheia și pe perioadă determinată, în condițiile prevăzute de lege (Codul muncii, art. 12). Pentru salariații cu normă de lucru întreagă, durata normală a timpului de muncă este de 8 ore pe zi. Pentru tinerii până în 18 ani, durata este de 6 ore pe zi (Codul muncii art. 112).

INFORMAREA ANGAJATULUI

Înainte de încheierea sau modificarea contractului de muncă, angajatorul are obligația să informeze salariatul cu privire la: locul de muncă, funcția sau ocupația, fișa postului, criteriile de evaluare profesională, riscurile postului, data la care începe sau se încheie contractul, durata concediului, preavizul, salariul, norma de muncă, perioada de probă (**Codul muncii**).

© Victorian Chamber of Commerce <https://www.victorianchamber.com.au>

VERIFICAREA APTITUDINILOR

Contractul individual de muncă se încheie după verificarea prealabilă a aptitudinilor profesionale și personale ale persoanei care solicită angajarea. Pentru verificarea aptitudinilor salariatului, la încheierea contractului individual de muncă se poate stabili o perioadă de probă.

PERIOADA DE PROBĂ

Pe perioada contractului de muncă se poate stabili o singură perioadă de probă. Perioada de probă este de maximum 90 de zile.

În cazul persoanelor cu dizabilități perioada este de 30 de zile (**Codul muncii**).

DREPTURILE SALARIATULUI ANGAJATORULUI

❖ Salariatul are dreptul la salariu pentru munca depusă, dreptul la repaus zilnic și săptămânal, la concediu de odihnă anual, dreptul la egalitate de tratament, la demnitate în muncă, la securitate și sănătate în muncă, acces la formare profesională, la informare, dreptul la protecție în caz de concediere, dreptul la negociere individuală și colectivă, dreptul de a participa la acțiuni colective, de a adera la un sindicat (**Codul muncii**).

❖ Angajatorul are dreptul să stabilească organizarea și funcționarea unității, atribuțiile corespunzătoare fiecărui salariat, să dea dispoziții pentru salariat, să verifice modul de îndeplinire a sarcinilor de serviciu, să constate abaterile disciplinare și să aplice sancțiuni, să stabilească obiectivele de performanță individuală, precum și criteriile de evaluare a realizării acestora (**Codul muncii**).

ÎNCETAREA DE DREPT A CONTRACTULUI DE MUNCĂ

Contractul încetează de drept în condițiile prevăzute de lege.

De exemplu, decesul salariatului, nulitatea absolută a contractului de muncă, condamnarea la închisoare a

angajatului, retragerea autorizației pentru exercitarea profesiei, interzicerea de către instanță a exercitării funcției etc.

● **Un alt caz de încetare de drept a contractului de muncă este îndeplinirea cumulativă a vârstei standard și a stagiului de cotizare pentru pensionare.**

● **O excepție este prevăzută de Codul muncii în cazul femeii, salariața care poate opta pentru continuarea contractului de muncă până la îndeplinirea vârstei standard și a stagiului, la vârsta de 65 de ani. (O.U.G. nr. 96/2018). Această opțiune pentru salariată reprezintă o măsură de egalitate de tratament între femei și bărbați, cu privire la vârsta de pensionare.**

● **Un alt caz de încetare de drept a contractului de muncă este de la data deciziei de pensie pentru invaliditate grad III, sau data deciziei medicale pentru invaliditate grad I și II sau data pensiei anticipate, anticipate parțiale, sau cu reducerea vârstei standard de pensionare (Art. 56 Codul muncii, modificat O.U.G. 96/2018).**

CONCEDIEREA ANGAJATULUI

CONCEDIEREA este încetarea contractului de muncă din inițiativa angajatorului pentru motive care țin de salariat sau care nu țin de salariat.

ESTE INTERZISĂ CONCE-DIEREA din cauza oricăror motive de discriminare. (Art. 59, Codul muncii).

ESTE INTERZISĂ CONCE-DIEREA în perioada concediului medical, pe durata concediului de maternitate, pe durata în care femeia este gravidă și angajatorul cunoaște această situație, pe durata concediului de creștere a copilului sau a concediului de îngrijire a copilului bolnav sau cu handicap (Art. 60, Codul muncii).

SALARIATUL poate fi concediat dacă a

© Anchorage Daily News <https://www.adn.com>

săvârșit o abatere gravă sau abateri repetate, dacă a fost arestat preventiv sau la domiciliu peste 30 de zile, dacă se constată medical că este inapt fizic și psihic pentru locul de muncă, dacă nu corespunde profesional pentru locul de muncă în care este încadrat (**Codul muncii**).

ȘOMAJ

Dacă angajatul și-a pierdut locul de muncă din motive care nu țin de el, nu câștigă bani sau veniturile sunt mai mici de 500 de lei, poate beneficia de șomaj.

Este important ca angajatul să fi avut un stagiu de cotizare (contribuția pentru șomaj) de minimum 12 luni în ultimele 24 de luni înaintea solicitării cererii de șomaj.

Se ia în calcul și perioada lucrată legal în străinătate.

Absolvenții instituțiilor de învățământ, în vârstă de minimum 16 ani, care nu au reușit să se încadreze în muncă în 60 de zile de la absolvire, pot solicita șomaj. În cazul absolvenților nu este necesar stagiul de cotizare.

Este necesar ca solicitantul de șomaj să se înregistreze la agenția de ocupare a forței de muncă unde are domiciliul sau reședința (Legea nr. 76/2002, modificată în 2018).

MUNCA ÎN STRĂINĂTATE

Munca prestată în țările U.E. pe baza unui contract legal este recunoscută și va fi luată în considerare atunci când se vor stabili drepturile de pensionare.

Pe perioada contractului de muncă legal, cetățeanul român beneficiază de toate drepturile sociale și de angajare, ca și orice alt cetățean al U.E., fără discriminare.

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel).

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.

Declarație de declinare a responsabilității

Informațiile cuprinse în această broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii.

Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

❖ Pentru a obține asistență juridică gratuită din partea Statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară.

❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile on-line pe Portalul instanțelor de judecată iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

ACT IDENTITATE CE POT FACE?

BROȘURA 10 | 2019 | ACTELE DE IDENTITATE

CARTEA DE IDENTITATE (BULETIN)

Cartea de identitate sau buletinul este unul din cele mai importante documente pe care o persoană trebuie să îl aibă.

Cartea de identitate este dovada că persoana este cetățean al unui stat, că are un domiciliu sau că deține un cod numeric personal.

Cu acest act poți călători în Uniunea Europeană.

Cartea de identitate o primește orice persoană care a împlinit vârsta de 14 ani.

Cartea de identitate trebuie schimbată în caz de deteriorare, distrugere, pierdere, furt, în cazul în care a expirat, în cazul în care s-au schimbat datele personale (de exemplu schimbare nume în urma căsătoriei etc.).

CE POT FACE?

Poți căuta un loc de muncă potrivit calificării tale, un loc de muncă fără calificare, sau te poți recalifica pentru un loc de muncă nou.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Atât pentru obținerea cât și pentru schimbarea cărții de identitate ai nevoie de anumite documente.

Taxele care se plătesc pentru obținerea actului de identitate sunt foarte mici. În plus, din anul 2007 anumite taxe au fost eliminate. Nu mai este nevoie de timbru fiscal, de exemplu.

PRIMUL BULETIN

În termen de 15 zile de la data împlinirii vârstei de 14 ani orice persoană este obligată să solicite eliberarea actului de identitate.

Se depune o cerere la Serviciul Public Comunitar de Evidență a Persoanelor de la locul domiciliului sau reședinței.

E nevoie de certificatul de naștere al minorului, cartea de identitate a însoțitorului, dovada de domiciliu, certificatul de căsătorie/divorț (după caz) al părinților, taxa 7 lei.

Minorul în vârstă de 14 ani este însoțit

de unul dintre părinți, un reprezentant legal sau un împuternicit cu procură specială.

Dacă minorul este nedepasabil din cauza situației medicale, un lucrător se poate deplasa la domiciliu cu o cameră mobilă pentru procesarea documentelor și a fotografierii.

VALABILITATE PRIMUL BULETIN

Cartea de identitate se eliberează cu valabilitate de 4 ani pentru persoanele cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani (O.U.G. nr. 97/2005).

CARTEA DE IDENTITATE

❖ **Cartea de identitate la 18 ani.** Cererea pentru eliberarea actului se face cu 15 zile înainte de împlinirea vârstei de 18 ani. Pe lângă cerere se depune actul în original, certificatul de naștere, declarație părinte sau terț, dovada domiciliului, fișă amprente, taxa 7 lei. **Cartea de identitate va fi valabilă pentru 7 ani în cazul persoanelor cu vârsta între 18 și 25 de ani.**

❖ **Cartea de identitate după 25 de ani.** Înainte de expirarea actului, cu cel puțin 15 zile înainte se depune cerere, actul de identitate expirat, certificatul de naștere, certificatul de căsătorie, certi-

ficatul de naștere copii în îngrijire (dacă este cazul), dovada domiciliului, taxa 7 lei. **Noua carte de identitate va fi valabilă 10 ani pentru persoanele cu vârsta peste 25 de ani.**

❖ Cererea pentru eliberarea noului act de identitate se depune personal, se completează și se semnează obligatoriu de solicitant (O.U.G. nr. 97/2005). Dacă solicitantul este temporar în străinătate, depunerea cererii se poate face pe bază de procură specială obținută la misiunile diplomatice sau la oficiile consulare ale României în statul respectiv.

SCHIMBARE ÎNAINTE DE TERMENUL DE EXPIRARE

Cartea de identitate se schimbă în caz de:

- Deteriorare, distrugere, pierdere, furt;
- Atribuire de CNP nou, schimbare nume, prenume, data sau locul nașterii;
- Schimbare de sex;

© Victorian Chamber of Commerce <https://www.victorianchamber.com.au>

- Imaginea nu mai corespunde;
- Anulare a actului de identitate;
- Redenumire adresă etc. (OUG nr. 97/2005).

ACTE NECESARE

Cerere, actul de identitate original (cu excepția furt, distrugere, pierdere), certificat naștere, certificat naștere copil în îngrijire (dacă este cazul), certificat căsătorie, certificat divorț, certificat deces soț (dacă e cazul) dovada eliberată de poliție (în caz de furt), alt document pentru cazul de furt, distrugere, pierdere (de exemplu pașaport, permis conducere, legitimație serviciu

etc.) dovada domiciliu, taxa 7 lei, procură specială (dacă este cazul).

DECLARARE EVENIMENT

- Cererea pentru un nou act de identitate se face în termen de 15 zile de la data la care a intervenit situația (furt, schimbare nume etc.).
- Actul de identitate pierdut, furat sau distrus este nul de drept.

CARTE DE IDENTITATE PROVIZORIE

❖ Cartea de identitate provizorie se eliberează atunci când o persoană nu are toate documentele necesare pentru eliberarea cărții de identitate, când, temporar, nu se poate realiza procedura de preluare a datelor biometrice, în cazul cetățenilor români cu domiciliul în străinătate, care locuiesc temporar în România (O.U.G. nr. 97/ 2005). Termenul de valabilitate al cărții de identitate provizorie este de un an.

❖ Pentru eliberare a cărții provizorii se depune cerere, actul de identitate (dacă nu se deține act de identitate, se depune un alt act cu fotografie gen pașaport, permis de conducere, legitimație serviciu etc.), 3 poze (3x4 cm) și taxa 1 leu.

❖ În cazul în care solicitantul deține alte acte, se depun: certificatul naștere, căsătorie, deces soț (dacă este cazul), dovada domiciliu. Dacă solicitantul nu e titular pe spațiu este necesară prezența proprietarului.

Dacă proprietarul nu se poate prezenta, declarația de primire în spațiu poate fi consemnată la notar, misiunea diplomatică, oficiu consular din străinătate.

DOVADĂ DOMICILIU

Pentru dovada domiciliului sau reședinței trebuie prezentate documente în original și copie ale actelor de proprietate.

De exemplu: contract de vânzare-cumpărare imobil, titlu de proprietate, contract de donație, de schimb de locuințe, de partaj voluntar, de întreținere sau de rentă viageră, contract de închiriere, de comodat, extras carte funciară, adeverință primărie, etc.

De asemenea, se face prin declarația scrisă de primire în spațiu a găzduitorului, însoțită de actul de proprietate a imobilului.

În lipsa prezentării documentelor se poate face și prin declararea pe proprie răspundere a solicitantului însoțită de nota de verificare a polițistului de ordine publică prin care se certifică existența imobilului și faptul că se locuiește efectiv la adresa declarată (O.U.G. nr. 97/ 2005).

Declarație de declinare a responsabilității

Informațiile cuprinse în această broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau cuantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii.

Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătorie, tribunal, curte de apel).

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juridică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.

❖ Pentru a obține asistența juridică gratuită din partea Statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară.

❖ Datele de contact ale instanțelor de judecată sunt disponibile on-line pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

ACTE FAMILIE CE POT FACE?

BROȘURA 11 | 2019 | ACTE DE STARE CIVILĂ

© UNDP Albania Simon Nazer <https://www.flickr.com/photos/undpeurasia/41226155232>

NAȘTERE, CĂȘĂTORIE, DECES, DIVORȚ

Actele de stare civilă sunt documente importante prin care se dovedește nașterea, cășătoria sau decesul unei persoane.

Actele de naștere, de cășatorie și de deces se întocmesc în registre de stare civilă, iar atribuțiile de stare civilă se îndeplinesc de serviciile publice comunitare locale de evidență a persoanelor, precum și de ofițerii de stare civilă.

Ofițerii de stare civilă sunt primarii, șefii misiunilor diplomatice și ai oficiilor consulare ale României din străinătate, comandanți de nave și aeronave.

Ofițerii de stare civilă verifică conținutul cererilor, declarațiilor, concordanța cu actele de identitate și alte documente, întocmesc și semnează actele de stare civilă.

CE POT FACE?

Atunci când intervine o modificare în statutul civil al unei persoane trebuie comunicat serviciului public comunitar local de evidență a persoanei.

CE TREBUIE SĂ ȘTIU?

Pentru obținerea certificatelor de cășatorie, naștere, deces sau divorț trebuie îndeplinite anumite formalități.

Pe lângă îndeplinirea unor formalități sunt necesare o serie de documente, cereri sau acte.

ACTUL DE NAȘTERE

Actul de naștere se va întocmi de personalul din cadrul serviciului public comunitar local de evidență a persoanei sau a primăriei în a cărei rază s-a produs nașterea copilului, sau de șeful misiunii diplomatice sau al oficiului consular în cazul copilului român născut în străinătate. Declararea nașterii se face în termen de 30 de zile de la data la care s-a născut copilul (Legea nr. 119/1996).

© Safe Sleep <https://monbaby.com>

ACTE NECESARE

Actul de naștere se face pe baza declarației părinților, a actului de identitate al mamei și al declarantului, a certificatului medical constatator al nașterii și, după caz, a certificatului de căsătorie al părinților. În cazul în care mama nu are act de identitate se întocmește un document de către poliție pe baza verificărilor la spitalul unde a avut loc nașterea, și a registrelor de

stare civilă și evidența persoanei (Legea nr. 119/1996).

DECLARAREA NAȘTERII

Au obligația de a face declarația de naștere oricare dintre părinți, în caz contrar obligația revine medicului, persoanelor care au fost de față la naștere, asistentul social, sau persoanele care au luat cunoștință despre nașterea copilului.

SITUAȚII EXCEPȚIONALE

❖ Dacă nașterea nu a fost declarată în termen de 30 de zile, actul de naștere se întocmește la cererea scrisă a declarantului, cu aprobarea primarului localității unde s-a produs nașterea și cu avizul serviciului de evidență a persoanelor (Legea nr. 119/1996). ❖ Dacă nu există certificat medical constatator al nașterii, actul de naștere se întocmește pe baza documentelor și a expertizei medico-legale cu pri-

vire la data nașterii și sexul persoanei, și a declarației de recunoaștere a mamei potrivit prevederilor Codului civil. Expertiza medico-legală se face gratuit (Legea nr.119/1996). ❖ În lipsa declarației de recunoaștere a mamei, actul de naștere se întocmește fără a se completa rubricile referitoare la părinți. ❖ În acest caz, numele de familie și prenumele se stabilesc prin dispoziție emisă în termen de 5 zile de la data solicitării de către primarul localității unde se înregistrează nașterea (Legea nr. 119/1996).

ACTUL DE CĂSĂTORIE

Căsătoria în fața ofițerului de stare civilă înseamnă că mariajul și familia sunt recunoscute legal. Acest lucru înseamnă printre altele, și drepturi egale și îngrijire între soți, drepturi de moștenire, protecția socială a familiei și a copiilor. Căsătoria se încheie la sediul serviciului de evidență a persoanei din cadrul primăriei unde își are domiciliul sau reședința unul dintre soți.

ACTE NECESARE

Declarația scrisă de căsătorie, copii ale actelor de identitate, certificatelor de naștere și certificate medicale cu privire la starea de sănătate a viitorilor soți, în original, valabile 14 zile. Acestea sunt eliberate de către medicul de familie sau de către un centru medical. Căsătoria se poate încheia dacă viitorii soți au împlinit vârsta de 18 ani.

VÂRSTA LEGALĂ

Pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical, cu încuviințarea părinților săi sau, după caz, a tutorelui și cu autorizarea instanței de tutelă în a cărei circumscripție minorul își are domiciliul (Art. 272 Codul civil).

CĂSĂTORIA

❖ Căsătoria se încheie după 10 zile de la afișarea declarației de căsătorie, termen în care se cuprind atât data afișării, cât și data încheierii căsătoriei.

La încheierea căsătoriei, ofițerul de stare civilă ia consimțământul viitorilor soți, liber și deplin exprimat, în prezența a 2 martori, după care îi declară căsătoriți.

❖ În cazul căsătoriei cu un cetățean străin este necesar să fie depuse documente ale

autorităților străine din care rezultă îndeplinirea condițiilor pentru încheierea căsătoriei.

❖ Soții pot să își păstreze numele de familie de dinaintea căsătoriei, unul dintre soți poate lua numele celuilalt sau îl adaugă numelui de dinaintea căsătoriei, se pot alege ambele nume împreună, etc. Soțul/ Soția care își va schimba numele de familie va trebui să își schimbe documentele de identitate, în 15 zile de la data căsătoriei.

ACTUL DE DIVORȚ

Divorțul se poate realiza prin acordul soților, la cererea ambilor soți sau a unuia dintre soți acceptată de celălalt soț:

□ atunci când, din cauza unor motive temeinice, raporturile dintre soți sunt grav vătămate și continuarea căsătoriei nu mai este posibilă;

□ la cererea unuia din soți, după o separare de cel puțin doi ani; la cererea aceluia dintre soți a cărui stare de sănătate face imposibilă continuarea căsătoriei.

DIVORȚ LA PRIMĂRIE

Divorțul în fața ofițerului de stare civilă de la locul căsătoriei este posibil dacă sunt îndeplinite anumite condiții: soții sunt de acord cu divorțul și soții nu au

copii minori, născuți din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptați.

Ofițerul de stare civilă acorda un termen de 30 de zile pentru răzgândire, iar ulterior se declară divorț și se emite certificat de divorț.

ACTE NECESARE

Actele necesare sunt certificatul de căsătorie, certificatele de naștere și actele de identitate, plata taxei de divorț la Primărie.

DIVORȚ LA NOTAR SAU INSTANȚA DE JUDECATĂ

❖ **Divorțul în fața notarului** este posibil atunci când soții sunt de acord cu divorțul, indiferent dacă au sau nu copii, atât timp cât sunt agreeate toate aspectele legate de familie (ex.: numele, exercitarea autorității părintești de către ambii soți, locuința copiilor după divorț, legăturile dintre părinți și copii, contribuția părinților la cheltuielile legate de copii).

❖ **Divorțul în fața instanței de judecată** este posibil indiferent dacă părțile sunt de

acord sau nu. În principiu cererea se depune la Judecătoria de la ultimul domiciliu al părinților.

❖ **Divorțul în fața notarului** presupune plata unor taxe precum onorariul notarului, taxa de înregistrare a divorțului, legalizarea documentelor. Costurile pot să difere de la caz la caz.

❖ **Divorțul în fața instanței de judecată** presupune taxe judiciare stabilite de lege, în funcție de obiectul cererilor adresate instanței de judecată.

ACTUL DE DECES

● Actul de deces se face la serviciul de evidență a persoanelor sau de ofițerul de stare civilă din cadrul primăriei în a cărei rază s-a produs decesul. ● Actul se întocmește pe baza certificatului medical constatator al decesului și a declarației verbale făcute de membrii familiei. ● Se depune certificatul constatator, documentul de identitate și livretul militar, după caz. ● Certificatul medical constatator al decesului se întocmește de către medic și în lipsa acestuia de un cadru medical. Ofițerul stării civile va elibera un certificat de deces și documentul necesar înhumării sau incinerării. ● Declarația de deces se face în termen de 3 zile de la data încetării din viață a persoanei. În caz de sinucidere, accident sau cauze violente, termenul este de 48 de ore și este necesară dovada eliberată de poliție sau parchet (*Legea nr. 119/1996*).

SPRIJIN ȘI ASISTENȚĂ JURIDICĂ GRATUITĂ

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită pentru un viitor proces, puteți depune o cerere instanței de judecată care se va ocupa de cazul dumneavoastră (judecătoria, tribunal, curte de apel).

❖ Dacă aveți nevoie de asistență juridică gratuită într-o problemă juri-

dică în fața unei autorități publice sau instituții a Statului, depuneți o cerere Baroului de Avocați.

❖ Pentru a obține asistență juridică gratuită din partea Statului trebuie depusă o cerere însoțită de toate documentele disponibile cu privire la venituri și situația financiară.

❖ Datele de contact ale

Declarație de declinare a responsabilității

Informațiile cuprinse în această broșură corespund reglementărilor în vigoare până la data de 01 septembrie 2019. Este posibil ca unele aspecte cu privire la taxe, indemnizații, alocații sau quantumul unor prestații sociale să se modifice la data publicării broșurii. Această broșură conține informații generale despre probleme juridice și nu trebuie tratată drept consiliere juridică. Dacă aveți întrebări specifice despre orice problemă juridică, consultați un avocat sau alt profesionist din domeniul juridic.

instanțelor de judecată sunt disponibile on-line pe Portalul instanțelor de judecată, iar datele Barourilor pe pagina Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Îmi cunosc drepturile? Ce pot face? / coord.: Consiliul
Superior al Magistraturii. - Târgu Jiu : Măiastra, 2019

ISBN 978-606-042-018-7

I. România. Consiliul Superior al Magistraturii (coord.)

34

Date de contact:

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

București, Calea Plevnei nr. 141B, sector 6

Tel: +4 (021) 319.81.89, Fax: +4 (021) 311.69.44

Website: www.csm1909.ro

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

***Titlul proiectul: "TAEJ - Transparență, accesibilitate și educație juridică prin
îmbunătățirea comunicării publice la nivelul sistemului judiciar",
Codul proiectului: SIPOCA 454/cod MySMIS 2014+118765
Denumirea beneficiarului: Consiliul Superior al Magistraturii
Data publicării: Octombrie 2019***

---

*Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.*

9 786060 420187